

KRONIKA

W trosce o nasze lasy

В заботе о наших лесах

Solicitude for our forests

W dniach 15—17 września 1982 r. odbyła się na terenie LZD w Murowanej Goślinie (AR Poznań) oraz nadleśnictw Łopuchówko i Oborniki (OZLP Poznań) konferencja na temat: „Stan sanitarny lasów oraz kierunki zmierzające do jego poprawy na przykładzie lasów Wielkopolski”.

Konferencję zorganizował Zarząd Oddziału SITLiD w Poznaniu, przy czym główną przyczyną jej zorganizowania było narastające zaniepokojenie opinii publicznej stanem naszych lasów, a w szczególności pogarszającą się ich zdrowotnością.

W konferencji wzięło udział 70 osób z całego kraju, w tym przede wszystkim pracownicy przedsiębiorstw Lasów Państwowych oraz placówek naukowo-badawczych związanych z leśnictwem i drzewnictwem.

W pierwszym dniu uczestnicy konferencji wysłuchali w LZD w Zielonce następujących referatów:

„Aktualny stan zagrożenia Lasów” — prof. dr hab. Jerzy Burzyński z IBL w Warszawie.

„Stan sanitarny lasów oraz kierunki zmierzające do jego poprawy na przykładzie lasów Wielkopolski” — dr inż. Ireneusz Hernik z OZLP w Poznaniu.

„Wybrane zagadnienia na temat stanu sanitarnego środowiska leśnego i perspektywy jego uzdrowienia w regionie Wielkopolski” — prof. dr hab. Bohdan Kiełczewski z Wydz. Leśn. AR w Poznaniu.

„Zwalczanie biologiczne w ochronie lasu” — prof. dr hab. Alfred Szmidt z Wydz. Leśn. AR w Poznaniu.

„Znaczenie mrówek w ochronie lasu” — prof. dr hab. Jerzy Wiśniewski z Wydz. Leśn. w Poznaniu.

16 IX 82 r. na program konferencji złożyły się pokazy 5 obiektów w nadleśnictwach Łopuchówko i Oborniki. Obiekty pokazowe zostały tak dobrane, aby umożliwić zademonstrowanie i przedyskutowanie głównych czynników wpływających na stan sanitarny lasu (wtórne zabagnienia siedlisk leśnych, wiatro- i śniegołomy, żery gradacyjne brudnicy mniszki o różnym stopniu nasilenia i różnym okresie wystąpienia, szkody powodowane przez grzyby powodujące choroby korzeni i szkodniki wtórne).

17 IX 82 r. uczestnicy konferencji, opierając się na przedstawionych referatach oraz dyskusjach, podjęli następujące wnioski:

I. Aktualny stan sanitarny lasów w Polsce jest katastrofalny, bowiem 2/3 ogólnej powierzchni leśnej jest okresowo lub stale zagrożona przez szkodliwe owady, pasożytnicze grzyby, emisje zanieczyszczeń przemysłowych, zabagnienia wtórne siedlisk leśnych, huragany, okiść i inne czynniki. Zagrożenie pożarowe dotyczy 30% naszych lasów, a skutki pożarów są w każdym roku nader dotkliwe. Zasobność, przyrost przeciętny i zdrowotność lasów polskich zaliczają się obecnie do najniższych w Europie Środkowej.

II. Ten stan rzeczy został spowodowany przede wszystkim wieloletnim i wielostronnym niedoinwestowaniem leśnictwa, zwłaszcza w zakresie budownictwa mieszkaniowego oraz wyposażenia w sprzęt mechaniczny, a także wieloletnim ustawianiem priorytetów na pozyskanie drewna, przy pomijaniu lub niedocenianiu zagadnień zagospodarowania lasu. Niedoinwestowanie i niskie płace skutecznie powstrzymały dopływ do lasów świeżej siły roboczej, a nawet spowodowały jej odpływ. Oprócz zmniejszenia załóg robotniczych nastąpiło też znaczne zmniejszenie terenowej służby leśnej — w wyniku zmian organizacyjnych, wyrażających się m.in. zwiększeniem powierzchni nadleśnictw i leśnictw. Brak robotników i niewystarczająca obsada leśnictw (powodująca niepełny nadzór fachowy nad wykonaniem robót) przyczyniły się do obniżenia etyki zawodowej załóg leśnych, a w następstwie do obniżenia rozmiarów oraz rzetelności wykonania koniecznych czynności gospodarczo-leśnych. Z tym wiąże się również wystąpienie w ostatnich latach na znacznych obszarach wtórnego zabagnienia siedlisk jako skutku: zbyt niskiego rozmiaru wykonywanych w lasach melioracji wodnych, a także niszczenia urządzeń melioracyjnych przy pracach ścinkowo-zrywkowych i wywozowych; wykonywania dużych i skoncentrowanych zrębów oraz przerzedzania drzewostanów w następstwie pładowniczego pozyskiwania przez wiele lat wymaganych sortymentów.

III. W celu powstrzymania i odwrócenia procesu dalszego pogarszania się stanu sanitarnego lasów należy:

1. Podjąć w trybie pilnym odpowiednie decyzje zmierzające do zwiększenia zatrudnienia w leśnictwie, m.in. przez zapewnienie właściwych warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Bez gruntownej odbudowy robotniczej kadry leśnej, wyposażonej przy tym w nowoczesny sprzęt mechaniczny, nie będzie możliwe usunięcie poważnych i rozlicznych zaniedbań w zakresie zagospodarowania lasu.

2. Ograniczyć wykonywanie zrębów letnich do wielkości gwarantującej bieżące możliwości wywozowe. Zręby te przyczyniają się bowiem (w powiązaniu z przelegiwaniem w lesie nie korowanego surowca), do intensywnej rozmnoży szkodników, zwłaszcza wtórnych. Wykonywać cięcia sanitarne na całej powierzchni leśnej, a przez umiarkowane trzebieże selekcyjne uodporniać drzewostany na powstawanie wiatro- i śniegołomów, poprawiając jednocześnie właściwości techniczne produkowanego surowca.

3. Przyspieszyć odpowiednią przebudowę drzewostanów na gruntach porolnych oraz w zasięgu oddziaływania emisji przemysłowych.

4. Przyspieszyć odbudowę zniszczonych urządzeń melioracji wodnych oraz zwiększyć rozmiar konserwacji tych urządzeń, aby nie dopuszczać do ich przedwczesnej dekapitalizacji i zabagnień wtórnych siedlisk.

5. Dokonać silnej redukcji zwierzyny płowej odpowiednio korygując obecne, zbyt duże pojemności żerowe łowisk, a jednocześnie skutecznie zabezpieczać uprawy i drzewostany przed szkodami od zwierzyny.

6. Określać potencjalne możliwości produkcyjne terenów leśnych na podstawie rozpoznań gleboznawczo-siedliskowych oraz stosować odpowiedni dobór gatunków drzew i krzewów, aby wzbogacać biocenotycznie leśne zbiorowiska roślin i zwierząt.

7. Skuteczniej zapobiegać powstawaniu pożarów leśnych przez powszechniejsze uświadamianie społeczeństwa o skutkach tych pożarów dla lasu i gospodarki narodowej. Wzmacniać także punkty wykrywania i likwidacji pożarów.

8. Rozwijać nowe kierunki ochrony lasu związane z pojęciem integrowanej ochrony roślin. W szczególności opracować w tym zakresie system ochrony lasu w oparciu o poznanie kształtowania się ekosystemów. Jeśli chodzi o chemiczne metody zwalczania szkodników, należy je doskonalić m.in. przez sumienne kontrole prognostyczne, dokładne wykonywanie oprysków, powszechniejsze stosowanie atomizerów. W większym zakresie stosować również feromony. Poza metodami chemicznymi rozwijać metody biologiczne ochrony lasu, wzmacniać ochronę pożytecznych komponentów biocenozy leśnej (m.in. ptaków i mrówek) oraz wzmocnić terenową służbę leśną przez zwiększenie liczby stanowisk służby pomocniczej.

9. Spowodować dostosowanie się przemysłu drzewnego do możliwości leśnej bazy surowcowej. Przemysł ten powinien zagospodarowywać te sortymenty, które wynikają z aktualnej sytuacji sanitarnej i hodowlanej lasu. Zakłady przemysłu drzewnego powinny przy tym (w związku z wnioskowanym ograniczeniem zrębów letnich), reaktywować u siebie składy surowca, aby nie pracować jak dotychczas na „styku dostaw”. Zobowiązać również te zakłady do konserwacji magazynowanego surowca drzewnego aktualnie dostępnymi środkami.

Powyższe wnioski zostały skierowane przez Zarząd Oddziału SITLiD w Poznaniu do Zarządu Głównego SITLiD w Warszawie w celu przekazania ich do rozpatrzenia i załatwienia przez kompetentne władze.

Stanisław Czopor